

Cemalnur Sargut :

“Madem ki canın sırrı ve mahiyeti insana hayır ve şerri haber vermesidir, şu halde kimin canı fazla duyuyor, haber alıyorsa o daha canlıdır.”

Konuşan
Sadık Yalsızuçanlar

‘Âdem su ile balçık arasındayken ben peygamberdim’ sözünden ne anlıyorsunuz? ‘Nur-ı Muhammedi’ ifadesi size ne anlatıyor? Bu meyanda, ‘Allah’ın ilk yarattığı şey nurdur/kalemdir’ hadisinin anlamı nedir? ‘Hakikat-i Muhammediye’ ibaresinden ne anlamak gerekir?

Hız. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Ben yaratıklar içinde insanların ilkiyim.” Allah’ın ilk yarattığı şey benim nûrumdur” “Ben Âdem henüz su ile balçık arasındayken peygamber idim. Bu hadislerden, Hız. Muhammed’in mahlûkatın yaratılmasından ve kendisinin de “Nebî” olarak gönderilmesinden önce varlığı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Hız. Peygamber’in bu varlığı hâdis değil kadimdir, ezeldir. İbnü’l Arabî’nin eserlerinde Kelime-i Muhammedî ile kastettiği Hız. Muhammed, Peygamber değil, kendisinde hakkın zuhur ettiği en mükemmel yaratılmış mazhar olarak “Hakikati Muhammediyye”dir. Her bir varlık, kendilerinin Rabları olan ilâhî isimlerin bir kısmının özel tecelligâhı olduğu halde, Hız. Muhammed bütün bu isimleri kuşatan ismin mazharı olmuştur. İsm-i a'zam olan bu isim, “Allah” ismidir. Bunun için Hız. Muhammed, mutlak cem’iyyet ve kendisiyle zât-ı ahadiyetin taayyün ettiği birinci taayyün mertebesinin sahibidir. İnsan-ı Ekmel’dir. Çünkü bu mertebenin üzerinde, kendiliğinde bütün taayyünlerden, sıfatlardan, isimlerden ve resimlerden münezzeh olan Zât bulunmaktadır.

Taayyünlerin ilki-ya da yaratıkların ilki- olan bu “Hakikat-i Muhammediyye”, âlemle ilişkisi açısından âlemin yaratılışının kaynağıdır; çünkü o, Allah’ın hiç bir şey yaratmadan önce yaratmış olduğu ve herşeyi kendisinden yarattığı “Nur”dur. Ya da, Hakkın mutlak ahadiyetinde kendisi için onda tecelli ettiği “İlâhî akıldır”. Bu tecelli, varlık suretlerindeki İlâhî tenezzülün ilk merhalesi mesabesindedir.

Nûr-ı Muhammedî ya da Ahmedî nur, bütün kâmil insanlarda birebir âşikâr olmuştur. Kâmil insandaki Ahmed, bâtni ilmin kaynağı, membaı ve kutbü’l aktabdır. (kutupların kutbudur.) Hakkın zâtıdır.

Muhammed: Kur’an’ın ilk vahyinin indiği Leyle-i Kadir’le (Kadir Gecesi) ilişkilidir. Allah’ın celâl yönünün tecellisidir ve Peygamber’in bir abd, “Kul” rolünü temsil eder; Etkin peygamberdir, resul’dür.

Ahmed: Mîrac gecesiyle ilişkilidir; burada ona habib, “sevgili, dost”un açıklaması verilmiştir ve bu nedenle Allah’ın cemâl yönünü temsil eder; Ümmî’dir, başka bir ifadeyle vahyin alıcısıdır.

Bütün kâmiller Peygamber Efendimize katılmıştır

Kâmilin “ekmel”e katıldığı gibi...

Kâşâni’ye göre de, Hakikat-i Muhammedî mertebesi bütün hakikatleri kuşatan ve külliliği sayesinde bütün cüzlere sirayet eden hakikattir. Allah’ın yarattığı ilk şey benim nûrumdur hadisinde işaret edilen, Ahmedî nurdur. Bu yorumla Nûr-i Muhammedî, nurların nûru veya ruhların babası diye isimlendirilmiştir. Kâşâni der ki, Hz. Peygamber’in peygamberlerin sonuncusu olması, onun kâmillerin sonuncusu olmasıdır, çünkü Allah kendisinden sonra kemalde ona denk başka birisini yaratmamıştır.

“Biz ilkleriz ve sonlarız” demekle de, ilkde ve sonda zatî tecelli olduğu anlatılmaktadır.

Kenan-er Rifai şöyle der: Akl-ı kül, hakikat-i Muhammediyye’dir. Nefs-i kül hakikat-i Muhammediyye’nin toplu olarak öz olarak zuhurudur. Bu iki âleme, ahadiyet ve vahidiyyet denir. Allah, ahadiyyü’z-zat ve vahidiyyü’s-sıfattır.

Bu iki alem, Resulullah’dan evvel zuhur etti. Fakat kâinattan maksat ve mânâ odur. İşte: “Ben idim ferzende-i âlem/âlemin çocuğu, ama babamdan evvel oldum ben!” sözünün mânâsı budur. Ruh-i Muhammedî, bu yaratılıştan evvel idi. Kâinat ise ona hazırlıktan ibarettir. Evet, ağacın dikilmesi, dalı, budağı, yaprağı, çiçeği meyveden önce gelir fakat o dal budaktan maksat meyvedir. İşte Resulullah’tan evvel zuhura gelmiş şu mevcudattan da murat Ruh-i Muhammedî’dir.

Hasılı herşeyin tohumu kendi meyvesidir. Yahut herşeyin meyvesi kendi tohumudur.

Bütün peygamberler aynı nûrun tecellileridir. “Biz Allah’a ve bize indirilene; İbrahim İshak Yakub ve esbâta indirilene Musa ve İsa’ya verilenlerle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere onlardan hiçbirisi arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah’a teslim olduk.”

İslamiyet dünya kurulalı beri vardır. Fakat tekâmülü Resulullah zamanındadır. Âdem, Nuh..

İslâm değiller miydi ? Müslüman demek, temizlenmiş kimse demektir.

Ruh-î Muhammedî her şeyden evvel hâlk oldu. Bunların hepsi Ruh-î Muhammedî’den nur aldılar.

Peygamber Efendimizin nâm-ı şerifi bütün enbiyanın nâmıdır yani onun ism-i şerifi anıldığında bütün enbiyanın / nebîlerin ve evliyanın ve asfîyanın/ sâfiyete ermişlerin isimleri anılmış gibi olur. Çünkü bütün peygamberlerin getirdiği şeriat onun şeriatinde kemâlini bulmuş, Kur’an’da yüce ifadesine varmıştır. Onun getirdiği hakikat, insanlara söylenebilecek en büyük hakikattir. Onun dini, bütün gerçekleri kendinde toplar. Bütün ruhlara, varılacak yolu gösterir. Ve onun hakikati bütün hakikatleri içerir ve şerefli ruhu cümle ruhları ve ilimleri içine alır, kuşatır.

O ilâhi Hakikat-i Muhammediyye şimşeğinin ışığı bütün nurları doğurdu. Hz. Âdem ilâhi isimler marifetini o nûru sâfiden, o hakikat-i Muhammedî’den buldu. Hz. Âdem, Şit aleyhisselamı kendine halife etti. Çünkü o nûrun eseri, onun alınında göründü. O cevher, Nuh aleyhisselamda deryadan nur incilerini yağdırıcı oldu yani zamanında, can deryasından maarif incilerini saçıcı oldu. Hz. İbrahim’in canı da bu nur ile Nemrud’un ateş dalgaları içine korkusuz ve zararsız girdi ve o ateş ona gülistan oldu. Ruhu o nûrdan kuvvet buldu da Hz. İsmail’in boynunu kesmek diledi, o nûrun bereketi ile hançer; taşı parçaladı, İsmail’in boynunu kesmedi. Hz. Davut’un canı o nûrun ışığı ile saygıya değer oldu. Demir, ona itaatkâr olup elinde mum gibi yumuşak oldu. Hz. Süleyman’a o nur nasip olup visaline erdi, cümle mahlûkat, cinler ve bütün insan ve hayvanlar hatta rüzgar bile onun hüküm ve fermanına itaat edici oldu. Yakub aleyhisselam, Yusuf’un ayrılığında sabır ile Hakk’ın kazasına rıza gösterdi. Görmez olan gözlerini o nûr-u âzâm açtı. Hz. Yusuf o nûru gördü, rüya tabirinde âlim oldu. Bu nûra mazhar olan Musa’nın elindeki asa o nûrdan gıda bulup ejder oldu. Meryem oğlu Hz. İsa aleyhisselam o nûra erişti de semaya yükselip, dördüncü felekte karar kıldı. Hz. Muhammed o felek nimetini buldu da bu kudretle ayı iki parçaya ayırdı. İşte bu nûru âzâm Peygamber Efendimizde kemalini bulduğu için o nûra Hakikat-i Muhammediye denildi.

“Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun temsili içinde lamba bulunan bir kandil (mişkat) gibidir. O lamba bir billur içindedir; o billur da sanki inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya da batıya da nisbet edilemeyen mübarek bir ağaçtan çıkan yağdan tutuşturulur. Bu öyle bir ağaç ki yağı ,neredeyse, kendisine ateş deymese bile ışık verir. Bu ışık nur üstüne nûrdur. Allah dilediği kimseye nûruyla hidayet verir. Allah insanlara temsil verir; Allah her şeyi bilir.” Hak Teala Kur’an’ı Kerim’in bu ayetinde kendi zatî nûrundan misal verip; İnsanın zâtının nûrunu: Mışkat, Misbah ve Zücade ile tahayyülî bir şekilde nakletmiştir. Zâtın o teşbihi, insanın suretinden ibarettir.

Mışkat (lamba konan yer) dan maksat: İnsanın sadrı (göğsü)dür.

Zücade’den maksat: Kalbidir.

Misbah’tan maksat ise: İnsanın sırrıdır.

Ayette geçen (şecere-i mübareke-mübarek ağaç)dan maksat: Gayba îman etmektir. O gayb da Hakk’ın halk suretinde Hakk olarak zühûrudur. İşte gayba îman budur.

Zeytinden maksat: Mutlak hakikattir.

Çünkü mutlak hakikat ne her bakımdan tamamıyla Hakk, ne de her bakımdan tamamıyla halktır denebilir.

İman ağacı da “Şarkıyye” değildir yani teşbihi (benzetme) nefyedecek (ortadan kaldırma) şekilde mutlak olarak tenzihi (Allah’ın, her türlü eksik ve noksandan uzak bulunduğu ve insan vasfında olmadığına inanma) icap ettirmez.

Yine o, “Garbiyye” de değildir. Zira, tenzihi nefy ederek mutlak teşbihi ihtiva etmez. Teşbih kabuğu ile tenzih özü arasından sıkılarak elde edilen bir sır ve hakikattir. Yakînden ibaret olan zeytin yağının ateş dokunmasa da alevlenmesi ve nur saçması mutlaka meydana gelir.

Böylece o zeytin yağının kendi nûruyla kendi zulmeti ortadan kalkar.

Zira o, nur üstüne nûrdur.

Şöyle ki: Aşıkâr nur ile gözdeki teşbih nûruyla, îmana ait nûrdan ibaret olan tenzih nûru ve birbirlerinin fevkindeki nûrun neticesi olan vahidile ilgili olan nûrdur. İşte Allahü Teala bu şekilde istediği kimseyi nûruna hidayet eder.

‘Haber’ ne demektir? Muhbir-i Sadık ifadesi ne anlama gelir?

Haber, habîr, nebe hepsi aynı kökten gelmektedir.

Habîr, gizli açık herşeyden haberdar olan, olmuş, olmakta olan ve olacak olan herşeyden ezeli ilmiyle haberdar olan ve haber verendir.

Muhbir-i Sadık: Sözü doğru olan, doğru, hakikat-i Muhammediyye’ye uygun haber veren kimse demektir. Peygamberler muhbir-i sadıktır. Vahiy yolunda masum olanın sözleri tamamıyla saftır, onun için böyle adam ağzını açar, söze başlarsa caizdir. Çünkü, “O, kendi heva ve hevesinden söz söylemez. Sözü vahyolunan-vahiyden başka değildir.” Kur’an gerçi Peygamber’in dudağından çıkar ama kim Tanrı söylemedi derse kâfirdir. Yüce Allah herkese söz söylemez. Dünya padişahları da çulhayla konuşmazlar. Herkes padişaha onun vasıtasıyla yol bulsunlar diye bir vezir, bir naip dikmişlerdir. Cenab-ı Hak da kim Allah’ı dilerse ona başvursun, ona kul olsun diye bir kulunu seçmiştir. Bütün peygamberler onun için gelmiştir; Allah’a ondan başka yol yok. İnsana gereken, basiret sahiplerini bularak, telkin yolu ile onlardan birşeyler almaktır. O telkini yapan zât, velî, nebî ve lâhut âleminden haber veren olmalıdır. Can nedir? Hayırdan şerden haberi olan, lütuf ve ihsana sevinen, zarardan üzülen ağlayan varlık. Madem ki canın sırrı ve mahiyeti insana hayır ve şerri haber vermesidir, şu halde kimin canı fazla duyuyor, haber alıyorsa o daha canlıdır. Ruhun tesiri bilgi ve anlayıştır, ötelere haber alıştı. Kimin anlayışı, haber alıştı daha fazla ise o daha fazla Allah’a yakındır.

Fakat bu gördüğümüz maddi âleminin dışında öyle haberler öyle bilgiler vardır ki, bu canlar, o meydanda cansız kalır. İlk can Hakkın dergâhına ulaştı. Canın cânı ise Allah'a mazhar oldu. "Yaratan bilmez mi? O lâtif ve habîrdir." Allah'ın habîr oluşu, herşeyle ilgili haberin Allah'a ait oluşuna delildir. Zâhîrde mevcut olan bütün eşyaya nüfuz ettiği gibi, ayrıca yaratılmış bilinç sahibi bütün varlıkların bilincinin faaliyetinin temelini oluşturmaktadır. Allah'ın letafet ilkesinden bilindiği gibi beşer organı olarak gördüğümüz şeyler, Hakk'ın bizzat büründüğü kevnî sıfatlardır. O halde biz de Allah'la ilgili haberle ilim sahibi oluruz.(zevkî ilim). Zevkî ilim, bilgi edinme melekelerine bağlıdır. Allah kendi nefsinden haber verirken kendisinin kulunun bilgi edinme melekelerinin aynı olduğunu beyan etti. "Ben kulunun işitmesi olurum, görmesi olurum, dili, eli, ayağı olurum." Buna göre kulun isimlerinin aynı Haktır. Çünkü O'ndan başkası yoktur. Sübhan, her türlü noksandan her türlü kusurdan ârî ve münezzehe olan Allah demektir. Allah'ın sübhan olduğunu biliniz. Ta ki onun katında ve onun nazarında, utanılacak durumlara düşmeyesiniz. Sübhan olan Allah sizdeki bütün düşünceleri ve bütün sırları bilir. Beyaz sütün içinde bir siyah kıl gibi, her karanlık duygu, düşünce ve hareket onun malûmu olur. Çünkü Allah alîm ve habîrdir. Bir gönül ki, dünya kirlerinden uzak, temiz ve saftır; işte ilâhî sırlar böyle gönüllerin aynasına akseder. Allah'ın esrarı onlarda görünmek isteyerek, kendi gizli âleminden ayrılır, böyle gönüllerde ve böyle gönüllerin gördüğü bir âlemde tecelli bulur. O pâk gönüllü kimse, o anda bizim sırlarımızı, bizim Hakk'a varacak veya varamayaak taraflarımızı bilen bir kimse olur. Onun gönlü aynası Hakk'ın sırları görünecek kadar aydınlanınca, orada bütün müminlerin gönlüne yer bulunur ve müminin müminin aynasıdır sözünün bir mânâsı da bu olur. İnsan halk ve Hakk arasında vasıtaadır. Allah'tan başka herşeyin bekasının sebebi olan Hakkın feyzi ve yardımı, onun ile ve onun mertebesinden ulvî ve suflî bütün âleme ulaşır. Eğer iki yönden de başka olmayan berzahlığı açısından insan olmasa idi, âlemdeki hiç bir şey, irtibat ve münasebet olmadığından dolayı vahdâni olan ilâhî yardımı kabul edemezdi ve bu yardım ona ulaşmazdı.

'Benden sonra vahiy gelmeyecek fakat haber rüya ile devam edecek' hadisini açıklar mısınız?

Peygamberimiz, "Benden sonra peygamberlik kalmadı ancak bazı müjdeler olur; bunu müminler ya rüyada görür yahut o müjdeler onlara görünür." Diyor. Bu hadisi şu âyet-i kerime doğrular: "Onlar için dünya ve ahiret hayatında müjdeler vardır." "Bana uyan basiret üzeredir..." âyetinde "Bana uyan" ile kâmil mürşit, tam velî olan zât anlatılır. Rüyada Peygamberi gören gerçekten görmüş olur. Bunlar ancak ilimde amelde ve halinde ona tam varis olanlardır. Zâtı ile tam tecelli etmemiş insana Allah rüyasında haber verir. Zâtı ile tecelli etmiş insanda haber, vahiydir. Nûrun kendisi ile keşf olduğu gibi onunla herşey açıklığa kavuşur. Nûrların en mükemmel olanı ve nüfuz kabiliyeti en üstün olanı, kendisiyle, uykuda görülen hayali şekillerle Allah'ın ne demek istediğinin açıklığa kavuştuğu nûrdur. Bu en üstün nur marifet nûrudur. Bir kimsede bu nur oluşmazsa gördüğü şekillerin gerçeğini anlamaya güç yetiremez. İşte bu nur ile oluşan ve sözü edilen keşf, haber verme, tâbir ilmidir. Rüyada gösterilmek ve belirtilmek istenen mânâ ile onu temsil eden suret arasında uyumsuzluğa sebep olan bozukluklar, rüya sahibinin bâtınının kirliliğine, mizacının ve dimağının yapısının bozukluğuna ve hissi hallerinin kötülüğüne delildir. Hissi halleri yalan, bayağılık, vakitlerini ve iyi hallerini zedeleyen kötü işlere dalmasıdır. Böylece iyi hallerinin ve sıfatlarının hükümleri, kendisine hakim olan vasfın zımnında yok olur. Bu durum aksine ise tersi olur. Hz. Peygamber, "Rüyası en doğru olanınız, sözü en doğru olanınızdır." buyurmuştur. Hadiste Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Rüya üç kısımdır: İlki, Allah'tan olan rüya, ikincisi şeytanın kişiyi üzmesinden ibaret olan rüya. Üçüncüsü ise kişinin kendisi ile konuştuğu

rüyadır.” Rüyanın hükmünün zuhûrunun gecikmesi, nefsin mertebesinin yüceliğine delildir. Çünkü bu durumda nefis ilim mertebesi ve mücerret mânâlar âlemine yakın olan ulvî âlemlerde olacak şeyleri idrak etmiştir. Öğrenme zamanı ile muttali olunan şeyin histe gerçekleşmesi arasında bir zaman geçmelidir. Bu süre bu emrin her bir felekte beklemesi gereken orandadır.

‘Beni seviyorsanız Benim sevdiğimi de seveceksiniz ve ona ittiba edeceksiniz’ buyruğunu nasıl anlamak gerekiyor?

Şura suresi, 23’te şöyle buyrulur : “Ya Muhammed, ümmetime söyle, size getirdiğim hakikat karşılığında bir ücret istemiyorum, sadece yakınlarımı sevmenizi ve onlara eziyet etmemenizi istiyorum” Ehl-i Beyt, nûrunu Hakikat-i Muhammediyye’den aldığı için seçkindir. İbadetten maksat Allah’ı sevmek ve onun sevdiğini sevmektir. Ehl-i Beyt’i sevmek de onların yolundan giderek rızalarını kazanmaktır. Resulullah Efendimiz “Selman-ı Farisi benim ailemdendir” buyuruyor. Keşşaf’ta Resulullah şöyle buyurmuştur deniyor: “Muhammed’in Ehl-i Beyt’ine muhabbet üzere ölen, şehittir.” “Dikkat edin. Ehli beyte muhabbet üzere ölen gelin kocasının evine teslim edildiği gibi cennete teslim edilir.” “Âli Muhammed’e muhabbet üzere ölenin, kabrinden cennete iki pencere açılır.” “Muhakkak ki, Âli Muhammed’e muhabbet üzere ölen kimsenin Allah kabrini rahmet meleklerinin ziyaretgâhı yapar.” “Muhakkak ki, Âli Muhammed’e muhabbet üzere ölen sünnet ve cemaat üzere ölür.” “Kim ki, Âli Muhammed’e kötü niyet ederek, kötü şey düşünerek ölürse kıyamet günü iki gözü arasında Allah’ın rahmetinden umutsuzdur, ibaresi yazılır.” “Âli Muhammed’e bûz üzere ölen cennetin kokusunu koklayamaz.” Şafiî şöyle demiş: “Peygamber evlâdı benim vesilemdir. Onlar benim için Allah’a vesiledir. Onlar yüzü hürmetine kıyamet gününde sahifemin sağ tarafımdan verilmesini umarım.” Yine Şafiî: “Ey Resulullah’ın Ehl-i Beyt’i sizi sevmek Allah’ın inzâl buyurduğu Kur’an’da bize farz kılınmıştır. Size şu büyük şeref yeter ki, size salavat-ı şerife getirmeyen kimse namaz kılamaz (zira namazın her oturuşunda Hz. Peygamber’le beraber âline salavat getirilir. Hanedan-ı Ehl-i Beyt başlıklı enfes şiiirinde Kenan er-Rıfai şöyle buyurmaktadır :

Cân-ı candır Hazret-i Ahmet Muhammed Mustafâ
Tende hem rûh-i revânımdır Aliyyü’l-Murtazâ
Kurre-i ayn-ı Muhammed Şah Hasan ibn-i Alî
Hem Hüseyin-i müctebâ şâh-ı şehîd-i Kerbelâ
Seyyidü’s-süccâd Alî Zeyne’l-abâ Bâkır Velî
Şâfi-i mahşerdir elhak Câfer-i nûr-i hüdü
Mûsa-i Kâzım erenler cem’inin mısâhıdır
Hak-nümâdır Hazret-i Şah-ı Alî hulku’r-rızâ
Sâkı-i kevser Takî mısâh-ı pür-envar Nakî
Kıble-i irfân hasen el-Askerî bedrü’d-dücâ
Rehber-i dîn-i mübîndir, kıble-i hâcâtır
Hâdi-i hükm-i şerîat mehdi-i sâhib-livâ
On iki imamdan elhak şems-i aşk etti tulû’
Hep bu aşkın âşık u pervânesi buldu rehâ
İstemez ihsânına Allah Azîmü’ş-şân ecr
İstiyor ancak muhabbet, Ehl-i Beyt’e Kibriyâ
Allah’ın emriyle farzdır, hubb-i Ehl-i beyt heman
Ehl-i Beyt’imde dedi Allah, Resûl-i müctebâ

İsrine girmektir ancak bil muhabbet onlara
Hüccet ister buna kâl ile olmaz iddiâ
Seyyid Ahmet'den tecellî etti envâr-ı Alî
Oldu aktâba Rifaî muktedâ vü pişivâ
Can nedir ki eyleyeyim dâim fedâ-yı Ehl-i Beyt
Etmesin aşk u edebden Ken'an'ı Allah cüdâ

Efendimiz (asm) için 'postacı' gibi ifadelerin kullanması nasıl bir düşünce ve duygudan kaynaklanıyor?

Postacı bize ait bilgiyi, haberi taşıyandır. Oysa Peygamber bu bilginin, vahyin sadece taşıyıcısı değil aynı zamanda kaynağıdır. Cenâb-ı Peygamber Efendimiz, Cebrail Kur'an'ı talim edeceği vakit Cebrail'den evvel söyledi. Bunun için Cenâb-ı Hak: "Ya Habibim sana Kur'an vahyolunmazdan evvel acele edip söyleme ve Allah'ım ilmimi ziyade et.. diye bana yalvar!" buyurmuştur. İşte bu da, Ruh-î Muhammediyye'ye Kur'an'ın evvelce talim olduğuna aşikâr bir delildir. İlk önce bütün bağışları ihsanları onun üzerine döktüler. O zaman O'ndan başkalarına dağıldı. Adet böyle olduğundan " Yüce Allah'ın elçisi sana selâm olsun ve O'nun rahmeti, bereketi senin üzerine olsun." Buyrulmuştur. Yani, bütün saçları senin üzerine saçtım buyrulmuştur. Peygamber de " Salih kullar üzerine " demiştir. Allah yolu çok korkulu, kapalı, ve örtülü idi. İlk önce canını tehlikeye sokup atını süren ve yolu yarıp geçen O oldu. Herkesin bu yoldan gidebilmesi, onun yol göstermesi ve inayeti sayesinde olur.

Peygamberi ve neslini sevmenin bir müslüman açısından anlamı ve değeri nedir?

İbadetten maksat Allah'ı sevmek ve O'nun sevdiğini sevmektir. Onun sevdiğini sevmek de söz dinlemek, yolundan gitmek ve rızasını kazanmaktır. Ehl-i Beyt, nûrunu Hakikat-i Muhammediyye'den aldığı için seçkindir. Hz. Peygamber, nûrun alâ nurdur ki bu nur; nûr-ı Muhammedî, Hakikat-i Muhammedî'dir. Hz. Fatma o nûrun ilk zuhûrudur. Hz. Ali Hz. Fatma'nın nûrunun tecellisidir. Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan, Peygamber Efendimiz'in nûrunun varisleridir. Peygamber Efendimiz buyuruyor k.: "Her kadının doğurduğu çocuk nesebi itibariyle babasına tâbîdir. Fakat Fatma'nın evlâtlarının nesebi bana aittir." Yine Peygamberimiz: "Âdem'in ilmini, Nuh'un azmini, İbrahim'in hilmini, Musa'nın heybetini, İsa'nın zühtünü görmek isteyen Ali'ye baksın." Buyuruyor. Peygamber'in varisleri kâmil insanlardır. Vekil aslının aynıdır. Hz. Muhammed, "Ümmetimden öyleleri vardır ki cevherleri ve himmetleri benimle müşterektir" buyurur. Böyleleri gönülleri aynasında Hz. Muhammed'in hakikati ışıldayan büyüklerdir. Cemiyet içinde mevkileri ve işleri ne olursa olsun, onlar büyük gönüllerdendir ki, Hz. Muhammed'in ahlâkıyla ahlâklanmış, onun taşıdığı ilâhi vasıflarla vasıflanmışlardır. Yine Hz. Muhammed'in "Ben onları hangi nûrla görüyorsam onlar da beni aynı nûrla görürler" buyurması bundandır. Onlar şu sebeple Hz. Muhammed'den ayrı değillerdir ki her biri, Peygamberimizin vasıflarıyla vasıflı, aynı nûrun ışığıyla aydınlıktırlar. İki şey ayrı ayrı üçüncü bir şeyin aynı olursa o iki şey de birbirinin aynı olur davası gereğince, zâtında Allah nûru ışıldayan Hz. Muhammed'le zâtlarında yine o zât nûru ışıldayan Hüda ermişlerinin birbirlerine olan büyük yakınlığı, hatta ayniyeti meydandadır. Bunu bizzat Peygamber'in böyle söylemiş olması tevazuundan değil belki onun hakikatindedir.

‘Muhabbetten hasıl oldu Muhammed/Muhammetsiz muhabbetten ne hâsıl?’ ifadesini nasıl yorumlamak gerekiyor?

Her gül kokan yerde gül vardır. Her gül kokan yerde gül olduğu gibi her dedikodusuz ve fesatsız olan mecliste de Hz. Muhammed vardır. Nerde muhabbet orda Muhammed..

Muhabbet, sevgiliden kalplere düşen hararetli ve ateşli kıvılcıklardır. Bu halde olan kişinin gözüne dünya, yüzük halkası kadar küçük görünür. Veyahut dünya bir matem toplantısı kadar bir şeydir onun nazarında. İçinde hakiki muhabbetin kaynadığı gönül, her türlü pürüzden temizlenmiş ve sâfiyet kesbetmiştir ki o saf gönüle aşık olan Allah’tır. Onun için nazargâh-ı ilâhi olan kalbe dokunmaya gelmez. Hakkın cemâlini aksettiren o gönül, aynadan da daha parlaktır. Hakk hüsnünü öyle bir gönülden seyrederek ki işte cüz ile küllü birleştiren sır o gönül vechesidir. Hiç şüphesiz ki hakiki aşk, insanda her türlü zaafi yenmiş, riyayı, garazı, menfaati atmış, onda kendi sâfiyetinden başka bir şey bırakmamıştır. Mürîdi murad eden, aşıkı maşuk yapan bu aşkın durağı Resul-i Ekrem’in hakikatidir. Böyle aşka müptela olan gönüller Peygamber Efendimizin gönlüne akmakta ve orada birleşmektedirler. Nitekim Hz. Mevlâna, “Benim vücudum kalıbından hakikat denizine yol vardır. Evet ben bir katreyim ama bende umman gizlidir, ben bir zerreyim fakat bende güneş gizlidir.” buyuruyor. Hz. peygamber’e tahsis edilen kemâllerden birisi de, her çeşit perdeyi yırtan “Kâmil dostluk” makâmıdır; söz konusu dostluk, Hakk tarafından sevilmiş olmak/mahubluk derecesidir. Çünkü dostluğun iki mertebesi vardır; bunlardan birisi seven ile sevilen arasında perde bâki kalmakla beraber, tam komşuluktur. Bu durum şöyle ifade edilmiştir: Ruhun yolu bana karışmıştır. Böylece Halil, Halil diye isimlendirilmiştir. Hz. Peygamber’in dostluğu İbrahim’in dostluğu gibi değildir. Çünkü Hz. Peygamber’in bütün peygamberlere karşı üstünlüğü vardır. Halil’in dostluğu perde gerisinden olduğu için Hz. Peygamber’in dostluğunun perdesiz bir dostluk olması gerekir. Bu da başka bir hadiste açıklamış olduğu üzere, mahubluk mertebesidir. Allah İbrahim’e yeryüzünün merkezini ve yaratılışının başlangıç noktasını göstermiştir; bu âlemi terk ettikten sonra da, onu yer yüzünün ruhaniliğinin mahalli olan yedinci semaya yerleştirmiştir. Böylece Hz. İbrahim hem âlemin sureti hem de ruhaniliği ile münasebet elde etmiştir. Allah, unsurların mahal açısından en üstünü olan ve kendisinden dolayı İblis’in, Âdem’e karşı böbürlendiği ateşi de İbrahim’e âmade kılmıştır. Eğer ayette zikredilen Hz. Âdem ile İblîs arasında geçen tartışma İblîs ile Hz. İbrahim arasında olsaydı, İblîs İbrahim’e karşı böbürlenemezdi; çünkü Hakk ona ateşi boyun eğdirmiştir. İlahiyat-ı Kenan’da şöyle denir:

Öyle sermestim ki bilmem ben mi aşkım, aşk mı ben
İmtizaçdan seçmez oldum ten mi ruhtur, ruh mu ten
Ben isem aşk, aşk nedir, ya ben neyim ger aşksa ben
Akl ü fikrim bunlar işte bende sergerdân eden
Ger tecelli etse kalbe nur-i cevval-i hüda
Cezbe-i Rahman budur, hem aşk-ı nevvâr-ı Hûda
Gökten İsa indi, Mehdî zâhir oldu meydana
Kesti Deccal’i kötü huylardan oldu kalp rehâ
Gitti benlik, öldü Deccal, kalmadı zât ü sıfat
Aşkın oldu her taraf, kalp buldu zulmetten necat
Aşk imiş zâhirlenme bâtın şem’i, ancak aşk imiş
Ben çıkınca aradan olmuş vücudum kâinat
Uydu İsa Mehdî’ye, Mehdî hemen oldu imam
Ettiler her ikisi birden namaza tam kıyam
Nefs iken ismi değişti, bârekallah oldu ruh
Etti ruh-i kuds ile bir ittihad ki asl ü tam

Matla’-1 şems-i Muhammed kalbidir bir kamilin
Mazhar-1 zât ü sıfat, hem kalbidir bir kamilin
Cilveger aşkullah Allah kalb-i pâkinde onun
Cümlenin maksudu ancak kalbidir bir kamilin
Razıyım eflâkte olmaktansa emlâke karîn
Bu zemînde olmak elbet mazhar-1 aşk-ı mübîn
Nîmet ü ihsan-1 cennetten muallâ Ken’an’a
Burda olmak kamilin kalbinde pür-zevk u emîn

Mümin aşktan, aşk da müminden zuhûr eder. Bizim imkansız gördüğümüz şeyleri aşk mümkün hale koyar. Akıl, belâgatle konuşan bir hatiptir. Aşk ondan daha belîğ, daha temiz, daha çolak, daha pervasızdır. Akıl sebeplerle illetler arasında sıkışıp kalmıştır. Aşk, avını pazısının kuvvetiyle elde eder. Akıl hilekârdır, tuzak kurar. Aklın sermayesi, korku ve şüphedir. Aşkta ise azim ve Allah’a yakîn mertebesi doğar. Akıl, viran etmek için imar eder. Aşk, imar etmek için viran eder. Akıl, nasıl, ne kadar, yani devamlı keyfiyet ve kemiyet terimi üzerinde kuvvet kazanır. Aşk, bu kemiyet ve keyfiyet elbisesinden soyunmuştur. Ne, nasilla ilgilenir, ne, ne kadarla ilgilenir. Akıl, önce ben der. Aşk, zahmeti kendine ver der. Akıl, birşey kazanmak için başkasını tanır ve sever. Aşk, kendinden verir ve kendisiyle hesap görür. Akıl, sevil de mesut ol, der. Aşk, kul ol ve bu yolla hür ol, der.

Velâyet ve nübüvveti bakımından Peygamberimizi nasıl anlatırsınız?

Nübüvvet bir varlık mertebesidir ve varlığı insanda, zâtlarda gerçekleşir, tecessüm eder. Nübüvvetle kastedilen mertebe ve makamdır, İsa Musa gibi peygamberler değil. Nübüvvet gerçekte ilâhi bir seçimdir, Allah kullarından dilediğine verir. Nübüvvet Hakk’ın vahyi indirmesi, Hakk’ın bildirmesidir. Bu nübüvvette şeriatla veya başka bir şeyle ilgili bir bildirim yoktur. Zâhir nübüvveti (peygamberlerin nübüvveti) kesilen nübüvvetir, bâtın nübüvveti (velilerin nübüvveti) ise dünya ve ahirette sürekli. Çünkü ilâhi vahiy ve Hakk’ın indirmesi kesilmez, âlem onlar sayesinde korunur. Genel nübüvvet (bâtın nübüvveti), velâyettir. Velâyet herşeyi (nebi ve velileri) içeren kuşatıcı felektir. Bu yüzden onlar velâyet mertebesinde müşterek olsalar bile velâyetlerinin mertebeleri vardır. Bazen veli, müjdeleyen ve korkutan (haberci) olabilir fakat şeriat getiren peygamber olamaz. Çünkü risalet ve şeriat koymak bitmiştir. Velâyet dünya ve ahirette ortadan kalkmaz. Veli, Allah’ın isimlerinden birisidir, isimleri arasında nebî veya resul yoktur. Bu nedenle de risalet ve peygamberlerin nübüvveti kesilmiştir. Velâyet ise kesilmez, çünkü Allah’ın velî ismi onu korur. Hz. Peygamber, sadece risaletin bittiğini belirtmekle yetinmemiş, nübüvvetin sürdüğü vehmini engellemek için şöyle buyurmuştur: “Nübüvvet (teşrii nübüvveti, nübüvvet makâmı değil) ve risalet artık kesilmiştir. Dolayısıyla benden sonra ne bir nebî, ne resul vardır.” Genel nübüvvet (bâtın nübüvveti) seçkin insanların ulaşabildikleri Allah katında bir makâmıdır. Bu makâm şeriat getiren peygamberlere verildiği gibi veraset yoluyla peygambere uyana da verilir. Allah’ın Üzeyir’e yönelik: “Talebini bırakmazsan seni nübüvvet divânından silerim” hitabını ister tehdit ister vaat anlamında anlayalım, velâyetin bir mertebesi olan nübüvvet, sona ermek zorundadır. Çünkü nübüvvet kendisiyle vasıflanan kimseden ayrılan bir özelliktir. Velâyet ise kesinlikle zail olmaz. Resulullah, hem nebîlik hem velîlik rütbelerini kendinde birleştirmiş ve o ölçüde Allah’ta fâni olmuş ulular ulusu bir insandır ki elinden, dilinden, gözünden sâdır olan her hal ve hareket hakikatte Hakk’ın halleri ve hareketleri sayılır. Velî, kendini Hakk’la Hak ederek duyuş, düşünüş ve davranışında Allah’la birleşip her türlü ikilikten kurtulan kimsedir. Veli, görüldüğü zaman Allah’ın zikrolunduğu kimsedir. Benim sevgililerim

gökkubbe altında gizlidir. Nebî ise, halkı Hakk tarafına çağırıp yol göstererek, küfür ve isyandan geri çekmekle vazifelenmiş kâmil insandır. Resul, ümmetini Hakk'a ulaştırmak için elçi olmuştur. Kalpleri küfür ve cehil karanlığında kalan kulları, tevhid ve îmân nuruna ve Allah sevgisi zevkine ve ayrılıklardan ve cüz'i isimlerin kaydından kurtararak, bütün isim ve sıfatlarınsahibi olan Hakk'ın zâtına davet ve irşâda ve hak ile bâtili ayırmaya elçi kılınmıştır.

'Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız yolunuzu bulursunuz' ifadesinden ne anlamak lâzım?

“Bir kimse yıldızla bakarak yolunu bulur. Hiç yıldız ona söz söyler mi? Hayır söylemez. Fakat o kimse sadece yıldızla bakmak suretiyle yolunu yanlış yollardan ayırt ediyor ve sen menziline, velilerine baktığın zaman, hiç söz söylemeden, bir şeyden bahsetmeden, dedi ki, demiş ki de bulunmadan maksadın hâsıl olur ve seni vuslat menziline ulaştırırlar.” Nebîlerle velîlerin varlıklarında parlayan ilâhî güneşi yakından görmeyenler onlara yakın olup onlardan nur almış olanlara koşarlar. Yeryüzünde peygamberlerin bulunmadığı devirlerde Hakk velîlerinin çevresinde bir velî çeşmesinden kaplarına nur dolduranlar, nûru kadeh kadeh veya damla damla tadabileceklere yardımcıdırlar. Hidayet ve tarikat güneşlerinin değil de hidayet ve terikat yıldızlarının aydınlığında yürüyüp gidecekleri yol, bir gün elbet güneşin kendisine varacaktır.

Hatem ne demektir? Hatemü'-l Enbiya olmak ne anlama gelir?

Hatem bir şeyin sınırır, çünkü o sona erdirdiği türde dağılmış bütün zıt özellikleri toplar, dolayısıyla onun yetkinliği bitirdiklerinden birisini dışarıda bırakmaz Burada hatm mefhumuna giren zamansal unsurlar söz konusu değildir. Hatemin bir şeyin sonu olması, ortaya çıktığı özellikle kendisinden sonra zuhûr edecek başka birisinin olmayışı demektir. Yani Hatem, zaman bağılı değildir. O müşahade makamına ulaşmakla Hatem'dir. Hatem ayrıca bir şey üzerindeki mühürdür. Çünkü iş sonuna ulaştığında mühürlenir. Hatem koruyucudur. Hak onu halife diye isimlendirmiştir. Çünkü mühür, hükümdarın hazinesini koruduğu gibi onun vasıtasıyla âlemi korur. Allah insanı mülkünü korumak için halifesi yapmıştır, bu nedenle insan-ı kâmil âlemde bulunduğu sürece âlem korunmuş olur. Hz. Peygamber hatemü'l-enbiya, yani peygamberlerin mühürüdür. (Şeriat getiren peygamberlerin sonuncusu). Hz. İsa resul veya şeriat getiren bir nebî değil, tâbî olan bir peygamberdir. Genel nübüvvetin (bâtını nübüvvet) sonuncusu olması hasebiyle hatemü'l-enbiya Hz. İsa'dır.

Peygamberimizin getirdiği öğretiyle ve onun sünnetiyle ilişki kurmanın sizce en elverişli yolu nedir?

Nefse muhalefettir. Bunun yolu da devrin nebîsini bulup onun terbiyesine girmektir. Efendimiz şöyle buyurur: “Nefsine başla!” Eğer nefis kulluk iddiasında bulunursa onu sınamadan kabul etme. Hz. İsa diyor ki: “Ey Nasraniler (Hıristiyanlar), Musa'yı iyi tanıyamıyorsanız gelin beni görün ki Musa'yı tanıyabilesiniz.” Hz. Muhammed ise buyuruyordu: “Ey Hıristiyanlar, Ey Yahudiler, Musa ile İsa'yı tanıyamıyorsanız gelin beni görün ki onları tanıyabilesiniz.” Peygamberler hep birbirini tanıyan, tanıtan, gerçekleyen

kimselerdir. Onların sözleri de birbirini tamamlayan açıklayan sözlerdir. Bundan sonra dostlar dediler ki: “Ey Allah’ın elçisi, Her peygamberin kendinden önce geleni tanıttığına ve sen de sonuncu peygamber olduğuna göre seni kim tanıtacak?” Buyurdular ki: ““Nefsini bilen şüphe yok ki Rabbini bilir.”

Sünnet ne demektir, hadis ne demektir?

Peygamber’in sünneti, tevhide götüren hal ve hareketlerdir. Sünnet, Resulullah’ın âdet haline getirdiği, yaptığı ve yaptırdığı şeylerdir. Sünnet dünyadan el çekmek, farz Allah’a muhabbettir. Hadis, Hadiselerden, Peygamber’in olayları yaşama şeklinden Allah’a gidiştir. Hadis, hikmettir. Hadis Peygamber’den haber getirmektir. Hadis ehli, Resulullah’ın ve ashabının halini yolunu anlatanlardır.

Sünnetin ve Peygamber sevgisinin ‘dîni’ açıdan bağlayıcı yönü ne olabilir?

Ahmed er Rufai hazretlerinin diliyle söylersek, asıl veli odur ki her hali ile Peygamber Efendimiz’in sünnetine sarılır. Allah bir ağaçtan tecelli ettiğine göre kâmil insandan tecelli etmiş olması neden çok görülsün? Cenâb-ı Hakk neden melekleri Âdem’e secde ettirdi? Âdem Allah mı idi? Hâşâ! Fakat topraktan yaratılmış Âdem’e melekler secde ettiler. Çünkü Allah ondan tecelli etmiş idi. Kenan er-Rıfai hazretleri bu hususta şöyle buyurur: Melekler, birinci secdeyi Hakk’ın emrine itaaten ettiler. Lakin başlarını kaldırıp secde ettikleri Âdem’de Allah’ın tecellisini görünce tekrar bir secde daha ettiler. Birincisi mütâbaat, yani Hakk’ın emrine tâbi oluş, ikincisi tahkik ve şuhut ile yani görerek ve bilerek yapılan secde idi. Bir başka ifadeyle, sünnet birinci secde, Peygamber sevgisi ikinci secdedir. İki secdeyi de yapan hiçlik tecellisine ulaşır ve Allah’a rapt olur.

‘Hüzün Peygamberi’ ifadesinden ne anlıyorsunuz?

Muhammedin Rabbi! Keşke Muhammed yaratılmasaydı! Bu hadis niçin söylendi? O, ulu Allah’ın vuslatı içinde yaşıyordu. Tıpkı balık gibi rahmet denizine dalıp çıkıyordu. Her ne kadar bu dünyada peygamberlik makâmına ermiş, halka yol göstermiş, büyüklüğe, padişahlığa, şöhrete mazhar ve sahabeye (Peygamber’in mânâsına sahip çıkanlar) sahip olmuş ise de eski yaşayışını hatırlayınca yine der ki: Keşke Peygamber olmasaydım ve bu âleme gelmeseydim. Çünkü bu âlem o mutlak visale nisbetle hepsi yük, azap ve zahmettir. Bütün bu bilgiler, çalışmalar ve kulluklar, Tanrı’nın büyüklüğü ve vereceğe şeye nazaran, sanki birinin başını eğip, sana saygı gösterip gitmesi gibidir.

Bir baba, eş, komutan, arkadaş ve peygamber olarak Efendimiz’i anlatabilir misiniz?

Peygamber, seferlerinden dönüşte önce mescide uğrar iki rekat namaz kılar, sonra da doğruca Hz. Fatma’nın evine gider, kucaklar, öper, koklar ve şöyle derdi: “İşte şimdi cennet kokusu kokladım.” Ve sefere gideceği zaman da en son uğradığı yer yine Fatma’nın evi

olurdu. Fatma içeri girdiğinde Allah Resulü kalkar, öper ve yerini ona verir. Böyle bir karşılığın Peygamber tarafından ikinci bir şahsa gösterildiği tesbit edilmemiştir. Allah Resulü, “Kızımı Fatma diye adlandırmamın tek sebebi Allah’ın onu ve onu sevenleri cehennemden uzak tutacağı gerçeğidir.” Onun için şöyle demişti: “Kur’an’ın zâhirî mânâsı üzerine pek çok âlim gelecek, birbirinden güzel yorumlar yapacaklar ama Kur’an’ın enfüsî mânâsını Fatma bilecektir”. Hz. Fatma’nın sırrının özü Kevser suresidir. Allah: “Sana bitmezlik sırrını verdim.” Diyor. Çünkü Kevser ebterin zıddıdır. Ebter, bir ömür yaşar, ondan sonra biter demektir. Ebter’in zıddı Hz. Fatma’dır. Hz. Hatice, kendi akli, mânâsı ve şahsiyetiyle ilk îman eden kişidir. O, Peygamber’in mânâsının aynasıdır. Hz. Hatice’yi tanımlarken Peygamber, fazileti, nezaketi, sabrı, gönüllerden sıkıntıları yok eden sevgisiyle, teslimiyeti, rikkati, vefa ve şefkatini sıralardı. Hz. Ayşe, kendi vasıflarını sıralayıp, “En çok sevdiğiniz eşiniz benim. Değil mi?” diye sorduğunda Peygamberimiz, “Lâ, vallahi Hatice!” diye cevap vermiştir. Demiştir ki: “Allah’a yemin ederim ki bana Hatice’den daha hayırlı bir hanım verilmiş değildir. Ey Ayşe, senin kabilen beni yalanladığı zaman o beni tasdik etti, senin kabilen beni horladığı zaman o bana dostluk kucağını açıp destek oldu. Ve Allah ondan bana, hiç bir hanımdan nasip olmayan evlât nimeti ihsan etti.” En yakın arkadaşı, hiç bir mucize beklemeden “Bu yüz yalan söylemez” diyerek onun peygamberliğini tasdik eden ve bu yüzden “sıddîk” ünvanını alan Hz. Ebubekir’dir. Resulullah, “Eğer Allah kendisinden başka bir dost edinmemi kabul etseydi, Ebubekir’i dost edinirdim.” demiştir. Uhud savaşı öncesi gördüğü rüyada savaşa girmemesi söylendiği halde silah arkadaşları savaşalım dedikleri için savaşa girmiştir. O, Mekke’yi fethetmek üzere onbin kişilik ordusuyla ilerlerken yolda gördükleri üç küçük köpek yavrusunu ezmek için ordunun yolunu değiştiren sultandır.

Efendimiz’in diğer peygamberlerden farklı olarak aynı zamanda ‘savaştan’ bir peygamber olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çünkü Peygamber, nefisle savaşa örnek olarak gelmiştir. Nefsi ve vücudu ile yaptığı savaşı, Allah’tan aldığı emirle. Peygamber: “Biz küçük savaştan büyük savaşa döndük” buyurmuştur; yani biz suretlerle savaşıyor ve dış düşmanımızla dövüşüyorduk. Şimdi ise düşünceler ordularıyla savaşıyoruz. İyi düşüncelerin, kötü düşünceleri bozguna uğratması, vücut illerinden çıkarıp atması için savaşıyoruz. İşte en büyük savaş ve dönüş budur.

‘Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım’dan ne anlıyorsunuz?

Felekler İnsan-ı kâmilin kendi içindeki makamlardır. “Kûn fe yekûn” Peygambere gelmiştir. Kûn dokuz harftir, dokuz feleği anlatır. O da kâmil insanın içidir. Dışardaki felek denen mesabeler, kâmil insanın bânının anlatımı içindir. İnsan-ı kâmil öyle bir kutuptur ki vücud felekleri O’nun üzerinden devresini tamamlar. Allah “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım” buyuruyor. Bu aynı zamanda “Ben Hakk’ım! Demektir. Yani felekleri kendim için yarattım demek başka bir işaretle Ben Hakk’ım demektir. Büyüklerin sözleri yüz türlü olsa, madem ki Hakk ve yol birdir, öyle ise söz iki olamaz. Ayrılık görünüştedir

‘Ben güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim’ ne mânâyâ geliyor?

Kendi içindeki Hakikat-i Muhamediyye'ye ulaşması ve bunu, yaşarken mirâçta yapması, Ahadiyete dönüşü tamamlanmış olduğuna delildir. Allah'ın O'na tenezzül edişi ve “Doğrusu Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey îmân edenler O'na salât ve selâm ediniz” âyeti, O'nun isim ve sıfatlarında en yüksek dereceye ulaştığını gösterir.

Güzel ahlâk, Hakkı gördükten sonra halkın ezasına aldırılmamaktır. Nefsin çirkinliklerini gördükten sonra nefse kıymet vermemektir. Hz. Muhammed: “Allah'ı ahlâk ile, eşyayı nûrullah ile bildim.” diyor. Resûlullah, levlâk sırrına mazhar olmuşken, “Ben ahlâkı tamamlamak ve kemâle erdirmek için gönderildim” buyuruyor. Bu hadis-i şerif'ten maksat, ahlâkın kendinde tamamlanmış olduğunu söylemek değil, ahlâkı tamamlamak için gönderildiğini anlatmaktır. O zamana kadar gelip geçmiş nebîler bir göl gösterdilerse ben bir umman göstermek için geldim, demektir. İncil'de Hazret-i İsa: Bir yanağına vurdukları vakit ötekini de uzat! Diyor. Fakat iş orada kalıyor, mânâlar deryâsının ummanını ise Resûlullah söylemiş bulunuyor. Gıybet etmemek, teccüs etmemek, yalan söylememek, riyâ yapmamak, hep edebin çerçevesi içine dahildir. Benim bir kimseye yaptığım iyiliğe karşı onun kötülükle mukabele etmesinin üstünde duramam, çünkü vazifem değildir. Ondandır iyilik beklemek, kadrini bilmedi demek de edepsizliktir. Sen sana düşeni yap, varsın o da kendine düşeni yapsın. Çünkü o, buna âlet olmuş, sen de ötekine. İş, onun bilmesinde değil, Allah'ın bilmesindedir. Senin sana düşeni yapman ibâdettir. Onun da kendine düşeni yapması ibâdettir. Halbuki o iyiliği yapan sen değilsin. O kötülüğü yapan da o değildir. Bu âlem sahnesinde oynanacak piyesten her ikiniz de, istidadınıza göre verilen rolün icaplarını yerine getiriyorsunuz. Hâsılı edeb, illâ edeb...

‘Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik’ ne demektir?

Cenâb-ı Hakk, Habîbine: “Ben seni âlemlere rahmet olmak üzere gönderdim, buyuruyor.” “Biz, Kur'an'dan öyle bir şey indiriyoruz ki o, müminler için şifa ve rahmettir; zalimlerin ise yalnızca ziyanını artırır.” Rahmet, Allah'ın zatî sıfatlarındandır. Bu da, hayrı yerine ulaştırmayı ve şerri de önlemeyi istemektir. İstemek (irade) de zatî sıfatlardan birisidir. Çünkü Allah, irade sıfatına sahip olmasaydı, varlıkları yaratmazdı. Varlıkları yarattığına göre, Allah'ın rahmetinin de, zatî sıfatlarından biri olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü yaratmak, varlık hayrını yaratılana ulaştırmak, yokluk (Adem) kötülüğünü de onlardan uzaklaştırmaktır. Çünkü bizzat varlık, bütünüyle iyilikten ibarettir. Nitekim Resulullah (s.a.v.) şu sözleriyle bu gerçeğe işaret etmiştir: “Allah'ın yüz rahmeti vardır. Bunlardan sadece bir tanesini dünyadaki herkese vermiş, doksan dokuzunu da âhirete bırakmıştır. Kullarına, âhirette bunlarla rahmette bulunacaktır.” Rahim ile Rahman, rahmetten meydana gelmiş iki isimdir. (Rahmet kökünden gelmiştir.) Rahman daha umumdur. Rahim'in ise daha hususi ve daha tamamlayıcı bir durumu vardır. Rahman'ın mânâ bakımından daha umumi olması ; bütün varlıklarda rahmetin zuhûrundan dolayıdır. Rahim'in hususi olması ise saadet ehline mahsus kılınmasındandır. Rahman'ın rahmetine ceza ve azap da karışmış olabilir... Mesela :Hasta için bir rahmet olan ancak kokusu ve lezzeti hoş gitmeyen bir ilacı içmek gibi... Fakat Rahim'in delâlet ettiği rahmete hiçbir şey karışmaz. O sırf nimettir. “Eğer ilacın acısını hissetmeyip sadece senin için faydasını düşünürsen o ilaç senin için rahim tecellisi olur.” Bu nimet de ancak Kâmil ve saadet sahiplerinde bulunur. Bundan dolayıdır ki Rahim'deki rahmet tam mânâsıyla ancak âhirette meydana gelir denmiştir. Hem âhiret dünyadan daha geniştir hem de dünyadaki her nimete keder karışması şarttır. Konevi, Fatiha suresini tefsir ederken bir yerde şöyle der: “Rahmet sözlükte, kalb inceliği ve şefkat anlamlarına gelir. Nitekim içindeki cenin'e şefkat ve merhametli olduğu için, ana rahmi de bu anlamdadır. Burada rahmetten maksat memnun

etmek ve ihsanda bulunmaktır. Buna göre anlam: “Yarattıklarına rızık veren, onlar üzerinden belâları uzaklaştıran, takvası nedeniyle takva sahibinin, ya da facirliği yüzünden kötülerin rızıklarını artırıp eksiltmeyen, aksine herkese dilediği gibi rızık veren” demektir.

Rahman isminin mânâsı, bütün kemâlleri kendinde toplayan kemâl sahibi demektir. Hasılı, Rahman, bütün ilâhi sıfatları içine alan bir sıfattır. Şayet Rahman ismi herhangi bir kemâl ile hususiyet kazanırsa o zaman mânâsı, o kemâle lâyük bir isme delâlet eder. Meselâ : Rabb, Melik gibi...Rahman umumi sıfattır, içinde bütün sıfatları kapsar. Fakat Allah nasib ettiği zaman Rahman tek bir sıfat olarak da tecelli eder, Rab yani öğretmende tecelli eder yahut mülkü üzerinde hakim olan Melik ismi ile zuhûr eder. Rahîm: Rahmet ve merhameti sınırsız olan. Dünya hayatını buyruklarına uygun biçimde yaşayanlara, ölüm sonrasında özel rahmetler sunan ; İntikam almadan, azarlamadan, ayıplamadan, tevbenin şeklini de kendi öğretip sonra da affeden. “Rahim” esirgeyip bağışlayan; kendisinden istenildiğinde veren, istenmediğinde öfkelenendir. “Muhammed, Azîz ismiyle Resul’dür; zahmet çekmeniz O’na ağır gelir. Size çok düşkündür; mü’minlere Raûf’dur, Rahimdir.

Çünkü Hz.Peygamberin rahmetine ceza kederi karışmamıştır. Bundan dolayı da âlemlere rahmet olmuştur.(Cilî, İnsan-ı Kâmil sf. 421)

Peygamberimizin sizi en fazla etkileyen yönü nedir?

Tevazuu, kulluğu ve aşkı. Peygamber’i herkes kendi meşrebine göre anlatır. Örneğin Hz. Ebûbekir, “Peygamber çok sadıktır” der çünkü kendi çok sadıktır

Veysel Karânî hazretlerinin, Efendimiz’in dişinin kırıldığını öğrenince kendi dişlerini kırmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Veysel Karani Hazretleri, hakikati kendinde göremediği için Efendimizin dişlerinin kırıldığını öğrenince kendi dişlerini kırmıştır.

Sizece bir şairin aldığı en güzel armağan hangisidir?

Bir şairin aldığı en güzel armağan Kur’an’daki şair âyetidir. Onu kendine getirir ve şiirinde söylediklerini hâl etmeye teşvik eder. Arabistan’da tüm diğer şairleri gölgede bırakan iki şair vardı. Bunlardan biri Lebid, diğeri ise Ka’b idi. Ka’b yeni dini şiddetle reddediyor ve Peygamber’i (s.a.v.) aşağılayan şiirler yazıyordu. Peygamber (s.a.v.) bu nedenle bu şiirleri yazanı öldürenin Allah rızası için bir hayır yapmış olacağını ilan etmişti. Her taraftan sayısız insanların İslâm’a girmesiyle, Ka’b yeryüzünün kendisi için daraldığını hissetti. Hayatını kaybetmekten korkarak Medine’de bir arkadaşına giderek müslüman olduğunu söyledi. Ertesi gün Mescid’de sabah namazında cemaate katıldı. Namazdan sonra ellerini Peygamber’in (s.a.v.) elinin üstüne koyarak: “Ey Allah’ın Resülü, eğer Zübeyr’in oğlu Ka’b pişman olup bir müslüman olarak sana gelse ve dokunulmazlık istese, onu sana getirsem, bunu kabul eder misin?” dedi. Peygamber (s.a.v.) kabul edeceğini söyleyince: “Ey Allah’ın Resülü ben Zübeyr’in oğlu Ka’b’im” dedi. Ensar’dan biri ayağa kalktı ve onun başını kesmek için izin

istedi. Fakat Peygamber (s.a.v.): “Onu bırak, o pişman olarak geldi ve artık eskisi gibi değil” dedi. Daha sonra Ka’b bu olay için yazdığı dizeleri okudu;

“Resul bir ışıktır, bir ışık kaynağı;

Bir Hindistan kılıcı, Allah’ın çekilmiş kılıçlarından biridir,

Mekke vadisinde İslam’ı seçtiklerinde, insanlar “Gidin!” dediler.

Gittiler, ama zayıf ve kaçak olarak değil,

Bineklerinin üstünden sarkarak

Ve kötü silahlarla silahlanmış olarak değil,

Bilâkis parlak giysili, gururlu ve soylu tavırlı kahramanlar olarak,

Bu karşılaşma için Davud’un ördüğü zırhları giymiş olarak”.

Ka’b okumayı bitirdiğinde Peygamber (s.a.v) çizgili Yemen kumaşından yapılmış olan cübbesini çıkardı ve dilini kullanmadaki başarısının ödülü olarak şairin omuzlarına attı. Erenlerin şiiri tamamiyle tefsirdir, Kur’an’ın sırlarıdır; çünkü onlar, kendi varlıklarından yok olmuşlardır, Hakk’ladır varlıkları; onların işleri- güçleri, duruşları Hakk’tandır; nitekim “İnananın kalbi, Rahman’ın kudret parmaklarından iki parmak arasındadır, dilediği gibi çevirir” buyurulmuştur. Onlar, Tanrı’nın kudret elinde alettir ancak; akıllı kişi, aletin hareketini, aletten bilmez. Onların şiirleri, şairlerin düşünceyle hayallerle örüp söyledikleri, mübalâğalarla yalan-dolan lâflardan uydurdukları şiirlere benzemez. Şairlerin niyetleri, üstünlüklerini göstermek, kendilerini belirtmek içindir; hani puta tapan gibi putu kendisi yontar, sonra da kendisine mabûd eder. Erenlerin şiiriye hırsı terketmekten, nefsi yok etmekten meydana gelmiştir. Öbür şairler, onların şiirlerini de kendi şiirleri gibi sanırlar. O çeşit şair, bilmez ki onların işleri de, sözleri de Yaratıcı’dandır.; mahlûkun bir ilgisi yoktur, o işlerle şiirlerde. Çünkü onların şiirleri kendilerini değil, Tanrı’yı gösterir. Yel, gül bahçesinden esip gelir, gül kokusu getirir. Aşığın şiiri hayretten, sarhoşluktan doğar. Onun şiirinden Hakk kokusu gelir. O soluktan her kör kişinin gönül gözü açılır. Bu şiir, Kur’an’ın tefsiridir; ruhun huzurudur; îmânın nûrudur. Halkı küfürden din yoluna çeker. Bakır onunla altın olur.

‘Ben günde yetmişbin defa istiğfar ederim’ hadisini nasıl yorumlarsınız?

Hz. Ayşe Peygamberimize “Senin gelmiş geçmiş günahların affolduğu müjdelendiği halde neden sabahlara kadar namaz kılıyorsun?” diye sorması ve Peygamberin de “Şükreden bir kul da mı olmayayım ya Ayşe?” diye cevap vermesi bu hadisile ilişkilidir. Avamın dışındaki has kullar, iyi görünen kimselerin iyi hallerinden daha ileride bir marifet makâmındadırlar. Dereceler onlar için yok olur, tam yakınlığa varmışlardır. Cismani tadları bırakıp, ruhani lezzete ererler. Bu lezzet, Allah’ın zâtından başka herşeyi bir kenara atıp onunla ünsiyet etmek ve ona yakîn gözü ile nazar etmektir. Bu bahsi geçen tatlar maddi varlığın kazancı sayılır. Halbuki o maddi varlığın bizzat kendisi hatadır, kazancı da ona göre... Nasıl ki şöyle bir büyük kelâm vardır: “Vücudun öyle bir günahdır ki, onunla hiç bir günah kıyas edilemez.”

Bazı büyükler şöyle der: “Yakınlık makâmına varamayan iyilerin yaptığı iyi iş, yakınlık makâmına varanlara nazaran, hata sayılır. İşte bundandır ki Peygamber Efendimiz günde yetmişbin defa istiğfar ederdi. Bunu Allah-ü Teala bize tâlim için Peygamber Efendimize buyurmuştur: “Günahına bağış talebinde bulun.” Yani, varlığını silmeyi Allah’tan dile. Bu hale tövbeden çok; İNABE, tabir edilir. İnabe Allah’ın zatından gayrı herşeyden geçip ona dönmektir. Ve onun yakınlık evine girip ilâhî yüze nazar eylemektir.

Peygamberimiz hakkında yazılmış en güzel şiir/söylenmiş en güzel nağme hangisidir?

İlk gönlüme gelen Kenan er-Rıfai hazretlerinin şu natıdır:

Ya şeffa’-müznibîn, şemsü’l hüda şâhım meded
Hiç âzâd etmem kabul, kurbânım şâhım meded
Â şık-ı meftûnunum bezm-i elestten ben senin
Şem’i aşkınla yanar pervanem şâhım meded
Zulmet-i isyan ile kapkare olduysa yüzüm
Şems-i lutfun nûru, nur eyler beni şâhım meded
Cümleden geçtim büründüm yokluğun ihrâmına
Kâbe-i vechin tavaf etmekteyim şâhım meded
Bir avuç toprak vücudum girdi bahr-i lutfuna
Merhamet, şefkat, inayet senden ey şâhım meded
Afvina layık değil gerçi vücud-ı pür zünub
Rahmetin deryası hadsizdir, ulu şâhım meded
Derdimin dermanı ancak aşk u nurundur benim
Dest-gîrimsin efendim, şâh ü sultanım meded
Sen inayet kılmasan yer gök kabul etmez beni
Melce ü âmân-ı cânımsın benim şâhım meded
Her tarafta vechini görmekte cânım daima
Cümle âlem sensin ancak, gayrı yok şâhım meded
Taib ü müstağfirim ben cürmüm efzûn ise de
Dergehinden dönmem asla lutfu bol şâhım meded
Kuldan isyân u hatâ, şehden mürüvvetle atâ
Sen gibi Sultâna kulda yok fütûr, şâhım meded
Hakk’a makbul bir işim yok, ben zebun-i nefsim âh
Din ü îmânım emanettir sana şâhım meded
Ya Resûlallah Cenân, Ken’ân da, cân da hep senin
Vuslatından etme mahrûm emeded şâhım meded

İlahi aşk şarabıyla sermest olan şairlerin belki de en üstünü Niyazi-i Mısri hazretlerinin naatları da gönlü fetheder, işte birisi:

Ol cihanın fâhrının sırrına kurban olayım,
Hutbe-i levlâke inen şânına kurban olayım,
Kabe kavseyni evednâ’sına kurban olayım,
Ben anın ilmiyle irfânına kurban olayım,
Ben anın esrâr-ı mi’râcına kurban olayım.
Ol Ebûbekru, Ömer, Osman, Ali dört yâridir,

Ol risalet bağının anlar gül-i gülzârıdır,
Cümle Eshâb hidayet râhının envârıdır,
Ben anın Âline Ashâbına kurbân olayım,
Ben anın Ashâb u ahbâbına kurbân olayım.
Ol Hasan hazretlerine zehr içirdi eşkıya,
Hem Huseyn oldu susuzluktan şehîd-i Kerbelâ,
İkisidir asl-ü nesl-i cümle Âl-i Mustafâ
Ben anın Âline evlâdına kurbân
Ben anın evlâd u ensâbına kurbân olayım.
Cümle ümmetten hayırlıdır o şâhın ümmeti,
Ümmetine cümleden artık eder Hak rahmeti,
Enbiyâ anınla buldu bunca lutf u izzeti,
Ben anın lutfuna ihsânına kurbân olayım,
Ben anın envâ'-i eltâfına kurbân olayım.
Her ne denlû enbiyâ vü mürselîn geldiler,
Ümmeti olmaklığı Hak'tan temennî kıldılar,
Evliyâ ana Niyâzî kul ü kurban oldular,
Ben anın ayağının tozuna kurbân olayım,
Yoluna gidenlerin izine kurbân olayım